

Elfizetési feltételek:
 Évesi díj 4 ft.
 Fél éves 2 ft. 6 kr.
 Hátrébbre 1 ft. 30 kr.
 Előzeteli lehet, csapán a kiadó hivatalban B. Gyarmaton.
 A lap szállani részben a nyitlóra vonatkozó minden körülmények a szerkesztőhöz küldendők.

NÓGRÁDI LAPOK

Hirdetési díja:
 Őt hasznos postai sor 5 kr
 Helyeg minden levél utánál 30 kr
 Nyitl tér garmond sora 30 kr
 Hirdetéseket felven a kiadó. Nagyobb és többeszi hirdetések jutányosabb árú kőszíttelnek.
 Előzeteli pénz, reklamásiók és hirdetések a kiadóhoz küldendők.

politikai, társadalmi és közgazdászati hetilap.

Elfizetési felhívás

A NÓGRÁDI LAPOK

október-decemberi folyamára.

Elfizetési árak:

az október—decemberi negyede 1 ft 50 kr.

Az előfizetési pénz a szerkesztőhöz, vagy Kék László nyomdátlanljdonoshoz, legelőszertben postai utalványval, a nyomdátlan példányok iránti tájékoztás a pontos szétküldés tekintetéből mielőbb küldendők. Az első feléről is szolgálhatunk teljes számu példányokkal. —

B. Gyarmat október 18.

Az alább közölt alispáni körlevél két tekintetből érdemel kiváló figyelmet, először azon irányelvek végzetlen fontossága következtében, melyeket megérint, másodsor azon nagy horderejű intézkedés szempontjából, melyről értesít.

Akik nemzetünk néve az önkormányzati rendszernek megőrzését s annak a lehetőségig való kifejtését életkérdésnek tekintik, kik azon meggyőződésben élnek, hogy ezen a nemzet életével egybeforrt s annak szellemében kifejtelt éredéses intézmény nemesak nemzetiségünknek, de alkotmányos szabadságunknak is egyik biztosítéka, az örömmel tekint a megye első tisztviselőjének azon törekvését, mely oda irányul, hogy ezen feltékenyen őrzött intézmény a gyors és pontos adminisztráció szempontjából se eshessék kifogas alá.

Mely ezel tekintetéből üdvözölőnk kell megynék f. ispánjának intézkedését, bizonyára jótékonyan fog az visszahatni a közigazgatás ohajtott gyorsaságára s lehetetlenné teszi hogy a tisztviselők hanyagsága magát a rendszert kompromittálhassa, amiről nem ok nélkül félnek a municipális rendszer azon hívei, kik figyelemmel kísérik a municipiumok tevékenységét.

Ezen intézkedés azonban csak a folyó ügyek gyors elintézését biztosíthatja, míg vajmi esékely befolyással lehet arra nézve, hogy a megyei tisztviselők tevékenysége azon térdőkre nézve is megnyugtató eredményeket létesítsen, melyeket nem lehet számokkal feltüntetni, de amelyek a fenebbi szempontokból kiindulva, talán még ezeknél is fontosabbak s amelyek leginkább esközlik, hogy „végtelemlő nagy felelőség súlyát vették vállalkra azok, kik az új megyei rendezés folytán a törvény végrehajtó közegeiként vállalkoztak, mint az említett körlevél meggyezi.

Különösen a szolgabírákra nehezedik a felelőség terhe, akiknek a

mily magasztos, ép oly nehéz feladatukká vált a községeknek oly mondani rendezése, hogy a községi önkormányzat életérős intézményne fejlődhessek s hatalmas tényezőjévé válják a közigazgatásnak.

Az eddigi tapasztalatok nem győzhettek meg arról, hogy szolgabíránk nagy része e magasztos feladatot kelően megoldotta volna, sőt azt kell hinn, hogy a nagyobb rész az erre megkivántató ügybuzgóság, erély és organizáló tehetség kellő mértékével nem is rendelkezik, sőt e feladatuk élénk tudatával sem bírnak, s azt hiszik, hogy ha a folyó ügyek elintézésén felül a községek feletti felügyeletet egy a hogy gyakorolják, eleget tettek kötelességüknek.

Ezt kell hinnünk, miután a községeknek az 1871: XVIII. t. ez. értelmében rendezése teljesen keresztülvive sehoh sine s az új szervezés folytán nyert önkormányzat remélt gyümölesét vajmi kevés község lakosa élvezi, s a rendezett jegyzőségek sem felelnek meg a méltányos várakozásnak.

Nem tagadom, hogy a jelenlegi szolgabíráktól a helyzet talán többet is követel, mint amennyit, ez állással egybekötött javadalmaszt tekintve, kívánni lehetne, de ez kevés mentheti a mulasztásokat, s mi nem tekinthetünk egyebet, mint az eredményt, s ez szerint mondhatunk ítéletet, s ezt tenni annál inkább all kötelességünkben, minthogy erre a számon kéro azék figyelmét kevésbé terjesztheti ki s csakis az alispán erélye s a község ébersége gyakorolhatja a kellő felügyeletet.

Vidéki hangok.

S. Tarján október 10.

T. Szerkesztő úr! Lapjának 40 ik számban egy október 4-ről keltezt ezikkben Sisa István esavargó garzadalkodási miatt, a megye összes esendbízottai okoltuak *) elíteltetnek, szerintem elég indokolatlanul, mert a losonezi, rétsági, és füleki esendbízottok azért hogy a szécsényi és sziraki járás esendbízottai (megjegyzendő, hogy itt 2 esendbízott működik 17 pandúrral) kére nem bírják járásukban a esavargókat keríteni, nem jöhetnek megrovás alá, már pedig köz tudomásu dolog, hogy nevezett és ezimborái a szécsényi-járáshoz tartozó Kutassó, Bokor, Csitar, Hiny, Bärkány községekben és környékén tartózkodnak és garzadalkolnek. —

De másrésztől tudomásom szerint eddig mi sem mult kartsársaimon; zavartak ok Sisa a lehetőségig, találkoztam embereikkel, több alkalommal magam is, midőn járássom határáról beementem a szécsényi járást.

*) A nehezelt ezikkből ezt nem is lehet kiolvasni s így e felszólítás nem igazolt, de mert közbiztonsági állapotainkra világot vet, szivesen közöljük. Szerk.

rásba a rablót keresem, — hogy azonban őt el nem foghatták, vagy hogy én fel nem lelhettem, ennek leginkább azok okai, kik őt és ezimborait elrejték, az üldözőket utba nem igazították, sőt tétőra vezették, — utasítuak csak közegeiket nyomba, a pásztor emberek, kerülők, esavargók, néha az előjárók, s az urak is, megvagyok győződve, hogy 48 óra alatt Sisa Gyarmaton volna.

De tekintetbe veendő még a reá nézve nagyon is kedvező időjárás. Tapasztalásból állitom, hogy még a hideg idők be nem allanak; a betyár és esavargó, nagy rikkán vetődik be a tanyákra, vagy községekbe; hanem a pásztorok és kerülők által hozat ételt, italt, pénzt, és kívánsága teljesítetik; és míg a fúradozó pendúr, ki minden perzében életével játszik, legkisebb tárogatásban sem részestül a község részéről. —

Miután most már eléggé kipan szoltam magamat, s védtem kartsársaimat, bátor vagyok ezikkirő ur figyelmét a következőkre felhívni: S. Tarjánban egy kila zab 1 ft. 80 kr., egy mázsa széna 2 ft., kapunk pedig egy hóra egy ló után 10-ftot; már most hetenkint számítva 1 kila zabot és 1 mázsa szénát egy hóra, csak egy hóra 4 kila zab, és 4 mázsa széna, — ez havonkint 15 ft 20 krra rög; — nem számítva a vasalást. Kérem t. ezikkirő urat, a mily élesen tudott ellentük irni, sziveskedjék ép oly hatalmasan a hótalány felemelése mellett kardoskodni, lelkeimből mondom, hogy hálaival s köszönettel leendünk felszólalásért. — mert még is csak azok csak az nekünk, különben is szegényen fizetteknek, hogy ez általányt esékely fizetésünk 5 ft 20 krral két havonkint pótoluunk.

Ami a létszámot illeti, beismerem hogy a t. megyei bizottmány nem volt fukar; — de mit használ a létszám, ha a pandúr nem azon ezéla használta, amire voltaképen állitottat és felszereltetett, mert azt talán nem is tudja ezikkirő ur, hogy panduraink nagy részben levélhordók, herjú szedők, szerb tövis irtók, utmesterek, esquenssek, és mit én tudom mik — csak azok nem — a miknek igazán lenniük kellene, e szerint a nagy létszám, legalább szerintem, mit sem nyom a lathá, miután közegeimmel nem rendelkezhetem akként, a mint a szűkség és szolgálát hozná magával, — például — a füleki járásban van jelenleg 11 pandúr, a szám szép és elég is lenne — de nem rendelkezem csak négygyel, tessék már most 64 községből álló járást ehhez számítás S. Tarjánt és telepeit, tekintetbe véve Zolyó, Heves- és Borsod megyék szomszedságában rendben tartom! ugy-e bár a lehetetlenséggel határos? pedig ez így van, — panaszkodnak minden felé, hogy nem látuak ezikkirő pandúrt, de lát kikkel ezikkáltassak, midőn 4 emberből álló esapatokkám a szűkevény eselések felkeresésére sem elégséges, — magam pedig csak egy lovasal rendelkezhetvén, (a másik Füleken levélhordó) vajmi keveset tehetek; mert ha valami adná magát elő, — tesztem azt koremsal verekedés, mit tévő lennék ez esetben? vagy nekem magamnak kellene a verekedők közé menni kantsárszaron tartatván lovasat embereimmel, a vagy megfordítva, és ennek ni lehetne következménye? az: hogy vagy a esendbízott, vagy emberét pótolhatnák el, miután egyik a másikat nem fedezhetné és nem védelmezhetné. — Kérem ezen bajok orvoslását is srtgérni, még pedig hova előbb, mert a bajam szala is az egeknek emelkedik, ha

esembe jut a rövideden bekövetkező újomor és inség.

Diószeghy Tade esendbízott.

T a n ü g y.

A losonezi október 6-iki tanfolyólé. Nagos Fráter Pál tanfelügyelő úr elnöklése alatt megnyitott és Terray Károly képezési igazgató úr által tovább vezetett közgyűlésnek egyik foladata lett volna: a felső nógrádi tanitőgyelet martins havi gyűlésének, valamint a nógr. közp. tanitőgyeletnek arra következtet május havi gyűlés részesei értelmében a két egylet egyesülését „nógrádmezei tanitőgyelet” ezime alatt réglegesen megalakítani, és pedig: közböcsen készített alapszabályok szerint s mindkét egylet tisztviselőinek megelőzőleg történni kellő kikészítése után. —

A gyűlés másik feladata lett volna az egyesülést a megyei tanfelügyelő úr által ohajtott módon t. i. a f. é. szeptember havában kelt min. szabályrendelet alapján „tankerületi tanitőgyelet” neve alatt megalakítani —

Hogy az egyesülés ez alkalommal egyféleképp se történt meg, annak oka, részint az volt, hogy a közp. egylet — vagy azon körülményeül fogva, mert a B. Gyarmatra kitűzött alakuló gyűlés nem itt tartott meg, vagy a bekövetkezett szűreti idény miatt — csak három tisztviselője és egy rondes tagja által volt a gyűlésen képviselve; — másrészt pedig azért nem, mert a „tankerületi egylet” min. alapszabályai, habár a felekezeti iskolák tanítóinak az alba való belépést megengedik; de mintán a községi tanítók ellenében ezek jogalban — p. az utazási és napi díjakban — nem részesülnek, de a köteleességekben — p. a gyűlésekből való elmaradások végett kiszabott büntetésekben — igen; a jelenvolt tanítók nagyobb része inditva érezte magát, egy memorandumot kibocsátani és felolvasatni, melyben kijelentették, mi szerint a felekezeti iskolák tanítóit részéről a „tankerületi egyletbe” léphetes mindaddig lehetetlen, míg a min. alapszabályokban levő reájok néve sérelmes pontok nem módosittatnak.

Elnöklő tanfelügyelő úr, ezen indokok kelő méltánylással megérte az egybegyűlt tanítóknak a felhozott sérelmek ille téskes helyen leendő orvoslásának kieszközlését, minnek megtörténte után a két egylet tagjait elnökeik által annak idejében újabb alakuló gyűlésre egybehívatja.

A gyűlés helyenti, mint a megye földrajzi központja Szécsény tüzetteti ki. —

Közigazgatás.

Megeyék alispánja e következő köriratot intézte a megyei tisztviselőkhöz: A megyei intézmény, százasos gyökerei a nemzet kegyeltes érzelmeibe nyúlunk, hogy a haladó kor kívánalmaitohz idomított ezen önkormányzati rendszer jövőre is számunkra fenmaradjon, ez idő szerinti körvonalt az 1870: 42 t. megjelölte; nem új dolog, hogy a törvény csak holt betű, annak élete a végrehajtás; midőn a nemzet az önkormányzati intézmény fenntartását az idézett törvénnyel biztosítani hitte, építette e hitet azon kétségbe sem vonható vélelemre, hogy a polgárok általában, és különösen mind azok, kik a tekintetben, hogy a me-

gyei közigazgatás pontossága gyorsasága és jóra valódsága által a célnak megfelelően, törvény által kimért kötelességüket felelősen teljesítendik.

Végelentül nagy felelősség sulyát vettek vállalkozni azok, kik az új megyei rendezés folytán, a törvény végrehajtó közeggekként vállalkoztak, a municipiumok életének és halálának sorsát vették kezükbe, mely néhány évi tapasztalás minőségéhez képest fog elvárni, állandó és úgy lehet örökíteni; ha a hivatottak oda adó, hit, bürgő kötelesség teljesítésével, bebizonyítandják, hogy a társadalmi kívánalmak, biztonság, kényelem s általában jó közigazgatás tekintetében, az önkormányzati rendszer fenntartása mellett teljesen kielégíthetők; a kellelhetlen enyhészetnek martalékaul viládog ellenkező esetben, nagy öröme azoknak, kik a központosítási rendszer mellett rajongnak.

Főispán úr Ö. Meltóságja e téren való nemes törekvésének, gyakorlati fényes tanúságát adta, midőn a számára idézett törvény 53 §-ban kijelölt hatókörhöz képest, folyó év május 19-ől a tisztikar rendszerén számon kérésre tekintetében részletesen intézkedve, az alispáni hivatalt a kizsoltott egyes ügydaraboknak, minden tisztviselő nevén külön kimutatására utasítani néltörtölt, s az időközben 1 és fél évre elkészített kimutatások alajjau a megyei közegek irányában, szigorúan igazságos bíralatot, f. év szeptember 25-ere tűzött törvényes számmonkérő széken megtartotta, valamint intézkedett arról is, hogy az azontul beadott ügydarabok, minden tisztviselőre nézve külön kimutatva, havonként Ö. Meltóságja előbe terjesztésének. Az alispáni hivatal által ezen meglagyáshoz képest, ezúttal kivételesen, a mennyiben a számmonkérő szék előtt egész mult s folyó s így 1 és fél évről szóló kimutatások sorulnak elő, a július és augusztus hónapokra vonatkozó két havi kimutatások mutatnak be, az ez után következő rendszeresen havonként felterjesztendők lesznek.

Fel kell tennem, hogy a Főispán előpéldájához képest is, mindenikünk mind azt, mit a kötelesség kíván, saját helyünk ne mes őstönéből teljesítendük, nem tartozkodhatunk mindazáltal tájékozásul, összes tisztársaim előtt jelezni, miszerint a fen érintett havi kimutatásokból, mint a tisztikar tevékenységének és szorgalmának tükréből, Ö. Meltóságja, a megyei közigazgatás részleiről, folytonos tüzetes ismerettel bírva, mint a végrehajtó hatalom törvényes képviselője az által alkalmat nyert a közigazgatás igazságos mérlegelésére, s hol mulasztások és hiányok mutatkoznak, azoknak kezébe letett hatalommal való orvoslására.

Ha mint hivatónak mindenikünk összes tehetőségét oda pontosítandja, hogy úgy az állam kormányzat közvetítése, mint a megyei helyiügyek intézése tekintetében, gyors, pontos és buzgó működéssel, kötelességét teljesítse, akkor azon tükörben, melyet időközönként felmutatnak, nem csak Főispán úr Ö. Meltóságja, de az egész közönség örömmel fogja képet látni annak, hogy a megyei önkormányzati rendszer a fenyegetett enyhészetből megmentve, hosszú időkre kibátó életre való indítvány. —

Kelt B. Gyarmaton 1873 évi október hó 12-én Veres Pál alispán.

Hírek.

A b. gyarmati izr. hitközség magyarul kiállított bizonyítványaira útott pecsétjén, — mint a L. L. írja, — e dízes fölirattal: „Izr. Schulcomission zu B. Gyarmat.“ — Bizton hisszük, hogy magyar szellemű izraelita polgártársaink e figyelmeztetés folytán sietnek a mostohább idők ezen emléket is megsemmisíteni.

Losoncban. a városi közgyűlés Dienes Sámuel tanácsnok elnökele alatt állandó bizottságot küldött ki, melynek feladata a fenyegető inséggel szemben, a szükségset szenvedők sorsának enyhítéséről gondoskodni, — mely célból egyszerűsind a városi közpénztárból 500 ft utalványoztatott.

A hivatalos kimut-tások szerint, melyet a ministeriumhoz felterjesztettek, a megye egész területén június hó 23-tól augusztus 31-ig összesen 7347 kolerahalott volt, ebből 2760 férfi, 2496 nő és 2001 gyermek. Minthogy azonban az adatok, kivált a rétségi járásból még nem teljeseek, közel 8000-re lehet az aldozatok számát tenni. 177333 lelket számláló 245 községben dühöngött a járvány s járásonként a fenébbi szám következőkéül oszlik meg: a b. gyarmati járásban 1265, a losonciban 1693, a fülekiben 1578, a szirákiában 1417, a nögrádiiban 311, a szécsényiben 1082.

A krach nálunk is szedi áldozatait. A napokban Weisz Jónás és Weisz L. Mór szünettek be a fizetésüket.

Gyászhiír. Szendrői Török Béla f. hó 8-án hunyt el Losoncban Halálának híre általános részvétet kellett ismerői körében, kik benne a művelt lelkű embert, s lelnő betegségre daczóra is élők kedélyű barátot tisztelték, ki még az utóbbi időkben is felkereste a vig társaságokat s jól érezte magát a fiatalág körében. Koporsója körökönai s barátai nagy száma sereglett, kiknél sokáig élni fog emléke.

Rendőri hírek. Szöllösi lakos Toth András (Róka) Braun József 65 éves pásztorlázáló kereskedőt pásztorl útjában megtámadván, miután késsével össze szurkálta, s baltájával lábát eltörte, 137 ft készpénztől s 2 zsák tollától megfosztotta.

— Krossidlo Dénes (Silaj) garábi illetőségű ajnere szökevény töbrendbeli lopások elkövetése után börtönet kiásva megszökött.

— Blasko Gergely (Jeni) gyöngyös tarjánai származású Szöllösn Schmidt kapitány szolgálatából töbrendbeli lopások és fenyegetések után megszökött, a nevezett gonosztevőt azonnali erélyes üldözés folytán sikerült a panduroknak elfogni s a székely kir. járásbírósnak át szolgáltatni.

— Sulyán Pál turolyai illetőségű esavargó Nagy-Kürtösön töbrendbeli lopásokat téve elfogattak s az általa ellopott tárgyak visszakérésé után a kir. járásbírósnak átadtak.

— Fiam György kis kéri jubásbojtár juhokat lován elfogattak, s további intézkedés végett illető helyre bekisérített.

E hó 10-én a dejtári primacialis uradalom kint nyaraló gulyájából egy veres tarka kövér ökröt elvezett, a gyanú alatt álló gulyás elfogattak, a nyomozás végett a szomszédmezgyelből esendbiztosok táviratilag megkerestettek.

— Gytre Ferenc loezi illetőségű közhonvéd e hó 13-án éjjel zászlóaljától megszökövén, elfogatására a kellő intézkedés azonnal megtettettek.

— Agoston György Miksi születésű, ki testvérét agyonoltotta, három évi börtönetet felsőbb helyen is helybe hagyatván, fogságába bekisérített.

A mult hó 28 és 29-én Benko Sisa s társa által Csitar és Hlyben elkövetett rablás óta nevezett a megye területén újabb merényletet nem követett el Pászthon e hó 6-dikán egy izraelita kirablását kísérlettek meg, de a megtámadott által erélyes ellenállásra találva megugrottak s miután tartózkodási helyük bizonytalan s minden órában majd egy majd más vidéken lappangónak s ez oknál fogva felőlők mindenféle mesés hírek terjesztettek, — azouban bővebb nyomozás után egyik sem bizonyult be; — elfogatásuk a legnagyobb erőmegfeszítés mellett sem volt ez ideig foganatosítható, annyival inkább, mert ezen nevet felhasználva több torkát szerető korhely, a könnyen megfélemlíthető birtokost, páliuka, kényér és szalonna kiküldetésére bírva, a nyomozásból azonban gyakran kitűnt, hogy a betlenők nem Sisa és társa, de hol egy pár szegény legény, hol egy pár szöllő pásztor s hegybíró által személyesített.

Igyon okodva kell főhat a közönségnek az elterjedt híreket venni, s azt épen nem lehet csodálni, ha Szécsényből a Pester Loyd-nak október 16-én megjelent 237-ik számban egy levelező azon mesés dolgokat írja, hogy Sisa üldözendő Gyarmatról Szécsényben három pandur megjelent, kikkel közöltetvén Sisa holléte, azonnali üldözésére nem mehettek, mert fegyverükhöz nem léva kapszlikok, mig ezt beszerették, Sisa tovább állott; aki tudja, hogy megyei panduraink hátul töltő fegyverekkel s ugyan ily szerkezetű revolverekkel s az ezekhez szükséges kész töltényekkel vannak ellátva, s hogy Szécsényben szintén panduri állomás van s így Gyarmatról oda nem is mennek, nevetve olvassa az efféle tudósításokat, aki pedig ezt nem tudja, illelje meg ebből a levelezőnek egyéb állításait is, — t. i. hogy Sisa társai (mint levelező állítja) egy volt pandur s egy jubász. — Sisa társa soha sem volt pandur, s nem nevezik a Loyd levelezője által megnevezett Endrédi s Kanef Ferencnek, de Szabó János (Hagymanak.) Sisa Istvánt és társát a Pester Loyd levelezője europai hírességű s kalandokkal telt rabló kapitánynak avangiózotta, s meg reméljük épen költői fantáziájában Mór Károly rabló kapitányhoz hasonlítja, s mint hogy már a költészetben enyire haladt, nem hiányzik egyéb, a levelező maga Schillernek csapjon fel, s írjon valamelyik német szubhááz részére Sisáról egy tragédiát, vagy épen vásári ponyvafestészetre egy költeményt.

CSARNOE. PHILOMATHES KÖNYVE.

Társadalmi s irodalmi levelek.

II.

Vera gloria radices agit, atque etiam propagatur: Ficta omnia celeriter, tanquam flosculi, decidunt, nec simulatum potest quidquam esse durturum.

Az igazi dícsőség gyökerek és ezeket kéri: a mi ál, elenyészik az, mint a virágok, — a látszat nem lehet tartós élet.

CIC. de off. L. II. c. 12.

Nem egy kor költészet hasonló a szent írásbeli vendéglátóhoz, ki, miután a hivatottak nem jöttek, eszökákat, benákat szede után, ü félen. S ha ilyenkor szülő és barát,

ÉLETKÉPEK

BÉCS „VÁRMEGYÉBŐL.”

II. AZ ALVÓ VILÁGTÖRTÉNET.

A ki Bécsbe megy, az természetesen megnézi a „Burgot” is, és szinte meghosszabbodik az ábrázolása csodálkozástól, hogy a magyar király egy olyan ócska „kürianlakik, amint őtthon Kospallaghy Demeter urambátyám is megszégyenülne.

Nagy indolentia ő felségeiktől, hogy „durebgangnak” engedik használatni házukat s az udvaron almat áruló kofák veszedő rikácsolást behagyják, vagy ölni a lépcsőkön sürgő forgó udvaronozok diplomatiati süttőgásába.

Már azt Kospallaghy urambátyám nem engedné a Herko Páternek sem, hogy az ő portájára idegen ember fia tegye a lábát, a ki árgyileva van? Megesnék ha alszik hogy, az ő udvarán ne lábujjhegyen járjon minden élő lélek: még a községi bíróknak sem szabad elbőrdölnie, mert ha okatlan állat is, azt mégis szökőges indnia, hogy nagyságos Tuhutum urnak vezispán volt az öreg-apja.

Hát még minő tűzbe jönné, a tekintetes ur, ha valaki ide tolaodnék a kocsiszinbe megnézni a családi eczát, az istállóba a lassó haladású pezagusokat, a padlásra meg a balmúli a vén nyeregzserszámot, melyen valamelyik ősapja lovagolt, s most a

bübos tyúknak szolgálólóhelyül, — mig ellenben ő felségének meg kell mutatnia mindenét, kocsiját, fegyvereit, lovait, bútorait, mintha azok nem is az övéi volnának, hanem a t. ez. közönségé.

Tarva állanak az Arsenál, Saeczkammer, Naturalien Cabinet stb. ajtai a betódló látogatóknak, mintha az a demokratikus princípium jutott volna érvényre: a e n á s z a r n a k n i n e s e n s e m m i e: m i n d e n a n e p e.

Még ő maga is a „mienk”. Születésétől haláláig, a polyától a szemfödőtől. És még azontul is örökké.

Gyönyörködünk első gyermeki dadogásán, lesünk lelkének első ébredését, együtt ábrándozunk vele, mint ifjural, meglöncöljük, bíraljuk minden tekintetét, minden szavát, minden tettét, megköjtjük karjait a törvény lánczaival, ezerféle basitjuk szívét a kötelesség elveivel, koronát teszünk fejére, hogy ő viselje, de „neklünk” ragyogjon, fénynyel körítjük, de az a fény nekünk világít.

A mi hiszágunk a gyertya, az ő hiszága az, hogy a mi gyertyánkat tartja. — Aranyos gyertyatartó?

Szegény hatalmas királyok!

Findenött mindentve elkísér, meg a halál után is hozzátok tolaodnak a ti uratok a közönség, aki azt hiszi, hogy ti vagytok az urai.

A bécsi kapuczinusok temploma alatti hosszú boltozatos pinzében egy barát keresztget az embereket a legnagyobb fejedelmi kongresszusra a világon. . .

... Egy néma királyi összejövétel. — Százöt koporsó egymás mellett. Egy alvó világtörténet. Századok elmúlt zivatara.

A kapuczinus barát mielőtt a huszavá harminczával beocsátott látogatóknak elmagyarázná ki fekszik itt, amott, oda világít mécsével sorba a koporsókra.

... Az utolsó fény sugar ez, amit most a tronok urainak a vén barát kölesüniez — nem a halottak, de az élők kedvéért. . . .

Ők is csak emberek voltak nagy erényekkel nagy hibákkal. . .

... A kriptá közepén remekművű ezüst mausoleum alatt Mária Terézia alussza örök álmát.

Mellette egyszerű érczkoporsóban fia II. József pihen. —

Mennyi terv mennyi langeszme milyen szív! Most még érezlap között hamvadóz por. . . .

Por de a mely bezzél az élőkhoz: „ne nyaglatok a népek alkotmányához: szent örököség ez: a lsten keze nyugszik rajtat; ne építetek új oltrókat; új lsteneknek, a végtelenség földén, mert megszabttak lettek, ottláljat szellemetek, és tedőt a hamis oltrá szentölő közzel fejetekre.”

A vén barát szolgái készséggel viszi a kívánsiak előtt mindig odább a lobogó mécses s csak ott áll meg, ahol meg megvilan egy egy királyi koporsó.

Holmi főherczegekkel már nem is törődik; szót sem érdemelnek s csak nagy néha mondja ugy odavevve egy egy főherczeg-

nó holttesténél, „szép leány volt és mégis megholt.”

Azutan nagy, bortól pirósló orrvára teszi újját s fontos hangon morgaja:

— A balál felségsértő. Ehe! Itt nyugszik II. Mátyás, jelsz hadvezér: legyen neki könnyű a föld, ami pedig nehez dolog mert egy csepp föld sines rajta. Hihibehe!

A barát kész volna megesküdni, hogy ő nagyon szellemes ember, aki most kapitalis vicezt mondott.

— Ez meg itt II. Lipót, rövid ideig uralkodott, nagyon szeretett kártyázni, de bezegg annál tovább regnál a mellette levő I. Ferencz . . . trefás kedélyes ember . . . hadjárata volt a törökkel, de azért nagyon szerette a magyarokat. A talpa megvolt kenve a hétéfjű sárkány hájával, minél fogva sérthetetlen volt a bolta napjáiig örvendett az életnek. . . .

A barát egy kissé illuminálva volt s e miatt imitt amott a történelem magyarazatával, elvetette a sulykot s saját a bortól feltűszedett fantáziáját is beeresztette legelni a világhistoria paskamára.

Végre odalépett az utolsó koporsóhoz is. Egy hervadt koszorú volt a tetejére helyezve. A koszorúról fehér szalag folyt le melyen arany betűkkel van kiírva:

„Maximilian Kaiser von Mexico.”

A vén barát nagy lélekzetet vett, azután elkezdte dudolgatni a „mexicoi maroat,” mintha azzal akarná kezdeni a szerencsétlen fejedelem életjárat.

nem tagadva ugyan a költészet dicsőséges hivatását, aggálytal tekint az ifjú kísérő vállalkozására: éppen nem csodálni való! gony, és nyomon várakozhatunk reá! Jólét kielégítő elismerés (és vajmi késő!) csak akkor, ha lángész, ki minden varázslattal, egyszerre képes a dolgon változtatni.

Dívatos hírlapíróidai csak meg-megtapintani társadalmi életünk, különösen pedig irodalmunk egyes fajú részeit. A „R. d. d. M.” híres cikke („A mai költészet, Martha C.-tol) óta, melyet lapjaink p. o. az egykori „Budapesti szemle” is, nagyban viszhangoztak, sok kisebb-nagyobb becsei laudatától olvastunk. Talán egyre matathatnánk rá: im ez jó recept! vegyítsd és vedd be? Emerson tanulmányára a „könyvekről”, amiú Szász Károly a V. Ujságból közölte is taval. Szép cikk ez: irányt jelöl a világirodalom tömkelegében, melynek Ariadnesfalva bizonyára kivétel a felületesség tekervényeiből. Részünkről félénken csatlakozunk hozzá, s még részletesebb utmutatásokba kezdünk, e kérdésre igyekezvén megfelelni: mire kell elkészültnek lennie az irodalom mai [kísérő]ének? Értjük mind benső késztetését, mind azou meglepetéseket, melyek az ifjú idealistát többnyire várattalun érik. Kérlelünk tehát rosz magyarsággal van ugyan fültve, de összefoglal. A feleletre pedig kevesebb jogunk lenne, ha mindazt, a mit e sorokra bízunk, nem élünk volna át, s ha minden betű nem fájt volna egyszer másszor lelkünknek. Pedig mondja Horátius a költők csillagzata „est irritabile ventus.”

A ma fellépő ifjú költőnek először is kell, hogy biztos kerestet ága legyen valamely más téren; jó ha nem a journalistikát, fordítást, s más ily rokon tért választja: ha mint költő, író esalodék, könnyebb lesz a lemondás e másik elszigetelő, s nyugodtabb foglalkozás révén.

Más fontos okok is szólnának mellettük. A költészetből egyáltalában nem élhetünk meg, az egész szépirodalmi mező néhány szűk dűlője az, mely munkáit táplálhatná. Egy szerencsésbé pályatárs itt is vajmi hamar leszorítana! Egy jobb vers honoriáriuma alig ha több 10—15 forintnál; s ki közelíthetne egy év alatt például 20—30 versnél többet, miúdig díjaztatva?

Hány szomorú reontája, mennyi siratni való komikuma van az irodalmi életnek!?

Mintha a metromania betegsége különálló nemet képezne! Kopott csizmájú ifjak nyitnak be hozzá, s pár száz forintot kérnek verseményükért tőled, ki pár száz forintot éppen akkor szoktál látni, midőn nem irodalmilag vagy elfoglalva. Poé Edgár sem

igen birt anyai önértéssel, midőn, nagy rongyosan, közönytött be Maccenasához pályadíját követelve, mint mikor egy-két borbélyműhely lovagja brákolun szelit fel. Tisztes félfiakat ösmertünk, kik tekintélyes, és komoly számba vehető férfiak, ám csak addig, míg kötetlen nyelven szólnanak.

Mielőtt irodalmilag föllépünk, szeressünk tehetségünkről biztos meggyőződést. — Még pedig ne csupán magunkra, de hallgassunk irodalmi névvel, szakismerettel bíró egyénekre. Egynek a szavára, legyen az dicsérő, vagy elriasztó, kár von elbizakodnunk, lehet egy oldal, vagy túlhajtott. Ha nem ha ketten, bármán itélnek kedvezőtlenül, s itéletüket kézzel foghatóság bizonyítják be: vesd el dorombodat „szants és vess és hagy másnak az áldozatot.” A publikum sem itelend másképen; a félreértett költőknek miúdig voltak ösmérők, barátai volt körük, mely esküdtöt szavakra. Poófiú igen kevesen hasonlították Híadorhoz, el-lenségei névtelentől tanulták meg, s nevet ségessékké váltak; Homér szegény volt, ám dalai közzsziyon forogtak; Gilbert, Chatterton nyomorban haltak el, de tehetségüket nem vonták kétségbe. De a kit senki nem ért, az senkit sem é.t., — a kit senki sem buzdít, az nem fog senkit fölkeltesíteni, — a mit a világ, vagy néhány a jó közül nem ösmér el költőnek, baja nem poézis, de szintén metromania.

Az i életet pedig ne szerkesztősegekben keresd. A szerkesztőt naponta tíz husz pórtati tenő bírójává: „csak őt, és senki más” nem csoda, ha idegesen, felületesen „úzenek.” Aztán egyikök a megállapodott nevetek, másikuk az új nevetek szereti; ama-zokat szinte dajkálnak második gyermek-ségükben, ezeket temetnek gőzerővel. Van a ki lapföltelékért rajong.

Érintkezünk nem minden irodalmi férfival tanácsos. Keress fel néhány jelesebb, s e mellett rendes életű író, kérd ki egy-be mába véleményét, ha szívesen adják — többször is Herodotnak csak hizelegethet ha Thukydides bámulata Ám vigyázz, ne hogy terükre légy: mert a mi időt töltök rabolsz, sokaktól raboltad el! Az ő társaságuk lelkesítő, és tanulságos; tisztelet gerjesztő pályáid iránt is.

Kerüld azonban az úgy nevezett eliqueket! ama helyeket, sokszor dözsanayákat, hol különösen az ifjabb írói nemzedék tartja gyűlölyét. Az ily érintkezéseknek kevés a hasznuk: illusiód szétfoszlása, ember ismeretd gyarapodása, korai kibrándulás (Hassou e ez?) kúra sokkal több: egygyel tartani annyi, mint más elnyomni, vagy más által elnyomatni, néha pedig az uszály

vívó szaropög süllyedni! Tudnunk kell, hogy az író nem miúdig szereti benső alakját feltáratul; affektál, szerepet játszik, melyben éppen tetszik magának. Miveltéségét, eszméjét fentartja papírja számára; itt inkább kipihen, s meg ne iteld, bármí tragár midon. Eredeti alakját tehát ne itt keresd. Vanuk emberek, kiket csak könyvtárunkban tőrhetünk meg.

Látsz ahelyett egyhangú tudatlanságot, — rendszeres elméletbe hajtatott rögeszméket, — Aesopus minden meséje egy rakása, morál, bölcs tanuláság élkül . . . S' e mellett, édes kezdő, kísérő barátom, elvesztod tiszteletteljes szempontodat íróról, irodalomról, elhiszed, hogy a Liszyaiskodás, és több efféle írónak való modor: eltanulod, s epigonjává szegődöl valami festületlen „iskola alapítónak”. Meg is érik idővel költészeteden, s meg ha nem vigyázzol, egészségeden is!

Neu kisebb baj, ha a fiatal óriás csakugyan bír a tehetség bizonyos fokával. Keves az, miúdamellett itzbetökkel írni föl nevé az égboltozatra; Vulkánba mártott tenyővel, mint Heine a kedvesét! Ő reudesen mártyr, közönségek, és itézetnek nincs más dolga, mint őt nyomni, tapodni szünet nélkül! Ha éhezik, nem dologtalan-sága az ok, vagy tévosztett hivatása, hanem csak itélet, és közönség! az „éretlen” nemzet nem aiet aranyalun töltöni be egy meddő élet . . . hézagait. Jól igen jól zenki Götthe, a legnagyobb költő —

Jung und alt, Gross und klein, Gräßliches Gelichter! Niemand will ein Schuster sein, Jedermann ein Dichter!

A mai korban, midőn az irodalom meghatározott irányokra, műfajokra szorult midőn tehát az író mintegy kiszabja követelményeit az idővel szemben, még azt is szeretenem megszabni, mily késztetéssel és mely irányban lép elő, s haladj tovább.

Leginkább a versköltőknek szölok; ezeknek vagyunk fölsőlegében, még jó költőnek csak ugyan kevés van közöttük, az u. n. „fiatal nemzedék” soráiban. Annak tartjuk Endródi Sándort, mely szenvedélyével, gyönyörű nyelvével, s fiatal költő azonban veszedelmes térré lép; sazeseszközik a forma ellen. Belső formája egység hiányban szenved, némely verséből könnyen lehetne hármát, négyet faragni, elhagyogtatja a költemény egyik legszebb ékességét, zenci bá-jának legelső tényezőjét: a rimet. Ő azonban megráz lelkünk mélyeig, s a képzelő-tehetség nagy mezejével rendelkezik. Utalunk „Rengetegben, Föl a máglyára, Vár-lak” fillirátú s több költeményére, könnyed

„Tücsök dalaira” s nyelvcsat tekintetében költői beszélyeire. Költőnek tartjuk továbbá ifj. Ábrauyi Kornélt balladáiival, Darmai Viktort s Kiss Jozsefet, ez alak bevégzett, mindíg tökéletesen nyíltó egyéniséget. Költő lett volna szellemes natyrikus dalaiival, az elhuuyt Andrássy Béla; többet nem ösmertünk, leszámitva néhányat, a kikről még részlet nem szálhatni, részint a műfordítás terén hagytak nyomokat, így: Erődi Béla, Ábrauyi Emil, Prém Jozsef, Bartók Lajos, Váradi Antal, Márki Sándor, Steiner Zeig-mond s mások.

Számos eredeti tehetség híjjában az irodalomnak arra kell törekednie, hogy legalább képzett, és alapos legyen. Ha nem termel kitűnő eredeti műveket, fordítsa a szünetet idegen irodalmak remekéinek átültetésére; igyekezze az egyes szakok hézagait betölteni; készakarva soroltak föl néhány arra hivatott nevet. Vagy a kik nem fordítjuk, legalább olvassuk, tanulmányozzuk a remekirokat.

Mennyi tér a magát kisserű rimelésben elfesérlő ifjú tetterűnek! elhajtatni legalább egy-két dús irodalom nyelvtől! és gyarapodni, tanulni, alak és tartalom tekintetében.

Mert éppen a költőtől kívánjuk legalaposabb késztetését, tőle, ki szenvedélyeimen miveltésémen, s egész lelkeben kíván győzedelmekedni! teheti-e azt finomabb kedély, miveltébb szellem nélkül.

Kölesei mondja valahol: „genie minden körülmények között az lett volna, a mi most.” Mily tévedés! Götthe „Faustjában” törpe maradna széles ismeretkörök nélkül; Virgil, Homer ott, a hol tanulmányozni való igazságot, commentálható tétel mondanak, ömledézenek, mint akármely ujabbkori pityergő? Vagy nézünk az ujabb költők műveibe: Arany egy történelmi költeményén Faucker, Du Camp (a XIX. ki század dalai) Sully Prokholmo („Sursum corda!”) vagy bár mi tarkán rakjuk a neveket, nem egy költő művéből érzik az, a mit pusztán miveltésének köszönhet; és viszont a naturalisták, egy Burus, Petöfy vagy Reboni kü-lönbén egyszerű költészetében én kimutata a hézagokat. Bizony nevetéses Schakespeare, mikor tangert rak, Bohemiába, Hugo Viktor „Cseh Árpádja”, s Ladislav Cuasejevics Calderon, valahányszor magyaráz, vagy lengyel dolgokról beszél. Valjon veszett volna-e geniejük némi kis utánjárásal? —

A költészet kísérője az esztétika szabályon s az irodalom, mint közvetlen tudványokon kívül birjon meg általános miveltéssel is; ne hírlapival, vagy betűrendes conversations lexiconi kapkodással, de szerves, kérelhetetlen tömör tudomány tettel, mely semmiben sem enged botlást, és sehol sem elég félünkát.

Irányunkra néve egy sarkalatos szabályt állítanak föl, és foglalkoztassuk szellemünket amaz eszme körben, mely korunk jellegéhez, erényeihez vagy hiányaihoz legközelebb áll. Mi nagy hatással bírna ma egy satyrius, minő valaha Molieno volt, s mi kevéssel bír, mi unott a mai pityergő irány! Kisebb költő az megőriz az irodalomtörténet, csak tudja nevéhez írni, hogy tulajdonképen mi czél-öl énekelt, mely ideál után törekedett, s miben akart kora hazánára vállalni az illető ur?

Még csak egyet: az u. n. „első föllépet” illetőleg! Lépjünk fel ma, tiz estendő korunkban, holnap, vagy bármely év múlva: mindegy. Pope, Hugo Viktor, Götthe, Schiller, Heine, Musset igen korán, 15 és 20-ik évükben arattak babért, — egy Arany, vagy Madách a férfikor teljét várták be, s az eredmény itt is, ott is hatalmas. Anyi áll, hogy értéktelen szárnypróbálgatások kis mértékhez szoktatják a közönséget, nehezen hiszen későbbi nagyá-gunkban. Késégtelen, hogy jobb bevárni, mig az első tökéletessel, vagy legalább tökélyest, tanulmány a rejtő művel léphetünk ki. Ily respectabilis „első föllépek” újabban a Závodsky Károly „Bessenyjeje”, a Ballagi Aladár „Magyar testőrség története”, a Grottschmidt Sándor akadémiai jutalmat nyert műve, s ha csakugyan első föllépesi, a „Delibábok hóse”.

Gáspár Imre.

Felölő szerkesztő:

Harmos Gábor.

szetesen szent csejjai értékében lesz felhasználandó, a mennyiben tudniillik a reverendissime páter már évek óta az igazságot keresi meg pedig a — borban.

Keresi, de ki tehet róla hogy soha sem bírja megvalósítani.

— Van-e sok látogató domine reverende? Kérdeztem tőle.

— Bizony vagy két ezer napontkit.

— Az szép jövedelem. Csak hatosával is kétszáz forint.

Jövedelem csak van, de meg is érdemli az ember. Az őt újamba van a Welgeschichte világi uram.

— Bach! Az ön eleven történelmi jobban jövedelmez mint a Horváth Mihályé nálunk.

— Az ör ugy-e magyar? Kérd a páter, kinek őszinte tréfás fizionomiáját nagyon megszerettem. Lesz-e sok bor az idén önöknel? Hej az csak a jó ország!

— Meghiszem azt. Tudja mit reverende, hagyja itt ezt az unalmas hivatalt és jöjjön el velem a vármegyénkbe s z e c s e n y i b a r á t u a k. Az aztán a pompás élet. A vén barát sohajtott:

Hm. Az igaz hogy itt is pénzében lakom, de . . . ezek a koporók . . .

— Nálunk másféle a pénz-butorzat: elég a pénz kibérelhet egyet, aztán van nekem egy pompás emberem odahaza, az beáll kompanyistának. Ugy híjják hogy Sránko fiskális. Tudományos ember és az is maga csinálja a históriát, mint ezek a

halottak itt: azután háborút is visel de csak a kliensek ellen és elpáholják ezt is, de csak — a periratokban.

A barát félrehúzta a száját egy erőte-tett mosolyra, azután odavonta a fejemet egészen a szájához.

Magam is gondoltam már egy kis uras életre. De hát én istenem, ha az öreg Alfonso nem lenne, ki szolgálna Ő néhai felségeinknek. Az öreg Alfonso nagyon szereti a holt császárokat. A holt császárok talpig ő emberek. Én tudok a holtakkal beszélni. Én ismerem őket. Ők is engem. Mi értjük egymást. Aztán nem olyan rideg élet ez mint gondolná . . .

Azzal titokteljesen mutatott jobb kezével egy az ajtó mögött lévő sülkére, hol egy csikóórós kulacs gömbölyű alakja kandikált.

— Hfm! az okos ember segít az unalom ellen. Láska világi uram, ez az én legkedvesebb jószágom, és csak annyit mondok, hogy a trónnal sokkal többet érne, ha ennek is nem volna meg az a hibája hogy „megörül”. Mert mi lesz egy királyból? Por. Mi lesz a borból? Vér. A bor világi uram a legnagyobb hatalom, ki legtöbb embert uttat földhöz s kinek legtöbb a rab-szolgája. Illó tehát hogy hódoljunk előtte . . . Célvölzöm jeles bonifrást Páter Sránkot. Aveiro!

Mikszáth Kálmán.

H i r d e t m é n y.

A b.-gyarmati takarékpénztár igazgatósága részéről ezenel közhírré tétetik, miszerint az 1873 évi Junius 30-ik napjáig betett és sem ki nem váltott, sem kamatfizetés által idejőkre meg nem hosszabbított zálogok, u. m. többrendbeli ékszerek, arany- és ezüst neműek az alapszabályok 89 §-a értelmében a helybeli tekintetes kir. járásbíróság kiküldöttével f. 1873 évi October 27. 28 és következő napjain d. u. 2 órákor fognak a b.-gyarmati takarékpénztár helyiségében nyilvános árverés útján a legtöbbet ígérőknek készpénz fizetés mellett eladatni — miért is az illető előleget nyert elzálogosítók figyelmeztetnek, hogy az elárvereztetés kikerülése végett a kifizűött rapig elzálogosított tárgyaikat a zálog összeg és kamathátrálék lefizetése mellett az intézettől szabadon kivethetik. — azontul pedig a netalan az árverésnél befolyt felesleget az előleg-jegy betérjesztése mellett 1873 évi december 31-ig felvehetik. —

Kelt B.-GYARMAT, 1873 szeptember 24-kén.

A b.-gyarmati takarékpénztár igazgatósága.

Folyó évi november hó 1-től fogva Varsányban 1000 darab gyümölesfa, többnyire alma-, körtve-, mandula- és diófa; a fák hazai és a külföld legjelesebb gyümölesészek faiskoláiból mint biztos jük ajánltatnak, két éves nemesítettől kezdve kivánság szerint egészen 6 éves koronafákig kaphatók.

Nagyságokhoz mérve darabja 35 - 50 - 60 - 75-krig, a csomagolásért minden csomag 10 kr.

Bővebb tudósítást ad a varsányi körjegyző.

Somoskeői gazdaságomon mintegy 1000 mázsa kitűnő minőségű takarmány eladó oly feltétellel, hogy a vevő 4 - 500 drb. juhot ott telettethet, az őszi- tavaszi legelő, helyiség és kellő szalma biztosítása mellett. A vállalkozni szándékozó a helyszínén értekezhetik e hó végeig.

Somoskeőy István.

 Olcsóbb, mint bármely végeladásban.

PLACHY, KALLINA, HORVÁTH

ujnonnan nyitott s jól berendezett

női divat- s kész fehérenemű táruk,

Buda-pest uri utsza 14-ik szám,

ajánljuk: gyapjú kelméiket, perkalint, fekete és színes lustres, fekete selyem szövetek, mindenrendű vászon, törülközők és zsebkendőket, női ing, lábravaló és corsellákat, ugy szinte a bekövetkező őszi és téli idényre a legszebb flanell, rips, bársony, fehér és színes barchent, flanell takaró és téli kendőket, rendkívüli olcsó árakon.

Urak számára nagy választékú kész fehéreneműket gyapjú alsó ingek és lábravalók, harisnyák és nyakkendők, ugy szinte jó minőségű legujabb gallérokat 1.40. kezdve.

Áruink jószágának meggyőződésére elégséges a legkisebb rendelés, melyek gyorsan és pontosan eszközöltetnek. —

 Mintakat ingyen és bérmentve készséggel szolgálunk.

Plachy, Kallina, Horváth.